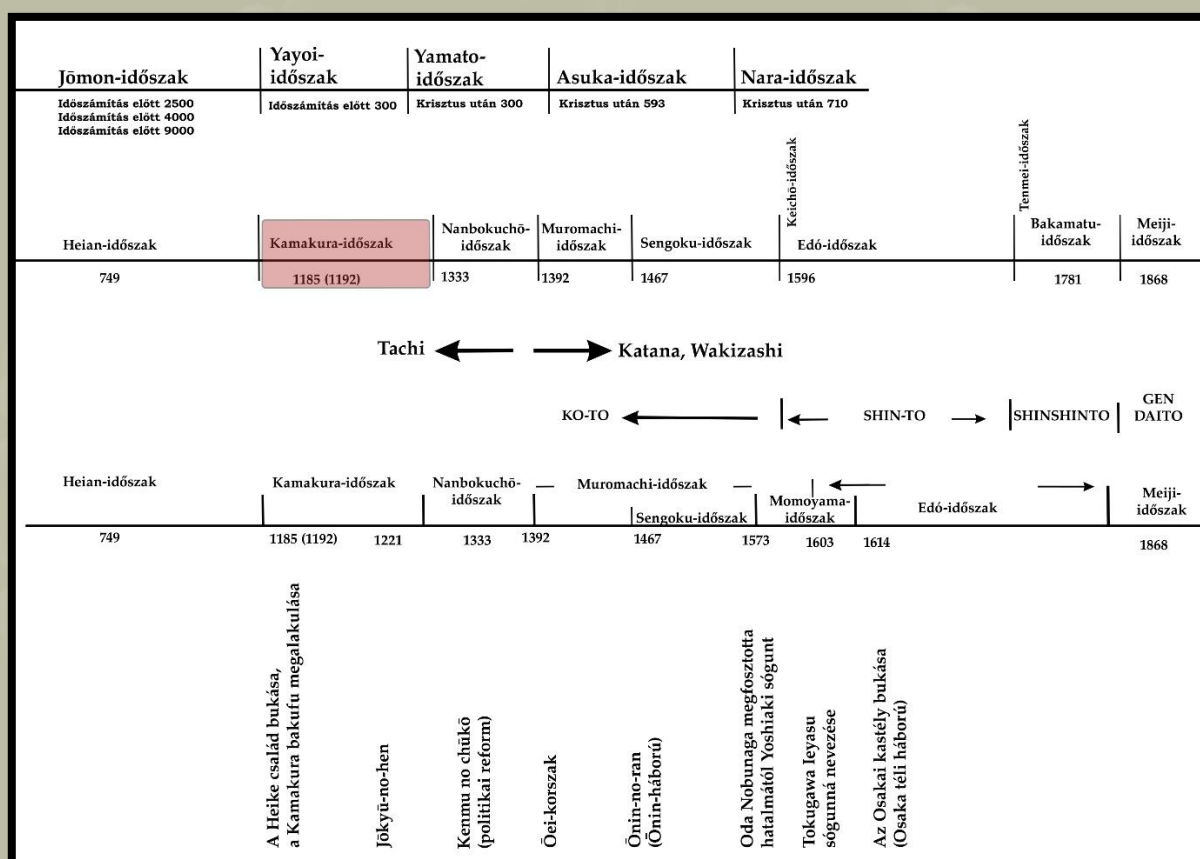

A Kamakura-kor kardjainak áttekintése (1192-1333)

Az öt fő kardkovács-iskola (Gokaden)

A klasszikus japán kardkészítés öt nagy iskolája (*den*) az alábbi:

Yamashiro Den (山城), **Bizen Den** (備前), **Sōshū Den** (相州), **Yamato Den** (大和) és **Mino Den** (美濃). A Heian-korszakban a Yamashiro Den volt a legmeghatározóbb és legaktívabb iskola. A mesterek a főváros, Kyōto környékén éltek és dolgoztak. A kardjaikra jellemző volt az elegáns, kecses forma és a finom kidolgozás.

Létezett egy úgynevezett *Ko-Bizen* („régi *Bizen*”) iskola is, amelyet bár a *Bizen Den* részének tekintünk, gyakran külön kezelünk, mivel stílusjegyei közelebb állnak a *Yamashiro Den* kardjaihoz, mint a későbbi *Bizen*-iskolához.

A korai *Kamakura*-korszakban a *Yamashiro Den* folytatta a *Heian*-korban kialakított elegáns stílust.

A *Bizen Den* a *Kamakura*-korszak középső szakaszában emelkedett ki, és hamar a kardkovácsolás egyik központjává vált.

A *Sōshū Den* a késő *Kamakura*-korszakban alakult ki, közvetlenül *Kamakura* városában, és technikai újításaival forradalmasította a kardkészítést.

Végül a *Mino Den* a *Muromachi*-korban jelent meg, és jelentős hatással volt a hadviselés igényeihez alkalmazkodó tömegtermelésre is.

Ezek az iskolák alkotják a klasszikus japán kardkészítés öt alappillérét, amelyek mindegyike egyedi stílust, technikát és filozófiát képvisel.

Korai Kamakura-időszak (鎌倉) (1192 - 1218):

A *Kamakura*-korszakot három fő szakaszra oszthatjuk: korai *Kamakura*, középső *Kamakura* és késő *Kamakura* időszakra.

A korai *Kamakura*-időszakban a kardok stílusa még szoros rokonságot mutat a *Heian*-korszak elegáns formáival. Ebben az időszakban a *Yamashiro Den* kardiskola volt a legaktívabb, és továbbra is a *Heian* korra jellemző, finom vonalvezetésű, elegáns kardokat készítették. A pengeformák, *hamon*minták és díszítőelemek mind az arisztokratikus esztétikát tükrözték, amelyet a főváros, Kyōto környéki mesterek őriztek meg.

A Kamakura-kor középső időszaka (1219–1277):

A középső *Kamakura*-időszakban három különböző kardstílus vált meghatározóvá: a *Yamashiro Den*, a *Bizen Den*, valamint egy új irányzat, az úgynevezett *Ikubi-kissaki* (猪首切先) stílus. Az *Ikubi-kissaki* kardok megjelenése új fejezetet nyitott a japán kardművességben. Ezeket a kardokat rövid, zömök csúcs (*kissaki*) és erőteljesebb forma jellemzi, amely kiválóan alkalmas volt a harctéri használatra.

A japán kardhagyományban azt tartják, hogy az *Ikubi-kissaki* típusú kardok között nincsenek közepszerű darabok – mindegyik rendkívül erőteljes és kiváló minőségű.

Ahogy korábban említettük, a *Kamakura bakufu* (鎌倉幕府) ekkor már jelentős politikai és katonai hatalommal rendelkezett, bár a császár továbbra is Kiotóban (京都) maradt. *Gotoba* császár (後鳥羽天皇) 1221-ben sereget gyűjtött, és megpróbálta visszaszerezni az uralkodói hatalmat a *Kamakura*-kormánytól. Ezt az eseményt a történelem *Jōkyū no Ran* (承久の乱) néven ismeri.

A háborús tapasztalatok hatással voltak a kardkészítésre is. A harci igényekhez alkalmazkodva a pengeformák erőteljesebbé és masszívabbá váltak, így született meg az *Ikubi-kissaki* stílus.

Késő Kamakura-korszak (a mongol invázió után - (1274 és 1281):

Ebben az időszakban a *Yamashiro Den* és a *Bizen Den* stílusok mellett megjelent egy új irányzat is: a *Sōshū Den* (相州伝). Ez a kardiskola a késő *Kamakura*-időszakban bontakozott ki, és elsősorban a *Kamakura* térségében tevékenykedő kardkovácsokhoz kötődik.

A mongol inváziók – az úgynevezett *Genkō* (元寇), amelyek 1274-ben és 1281-ben történtek – jelentős hatással voltak a japán haditechnikára és fegyverzetre. A japán harcosok a megszokott kardformáknál erőteljesebb, hatékonyabb fegyverekre szorultak, amelyek jobban megfeleltek az új harci körülményeknek, különösen a mongolok páncélzatával szemben.

Ennek eredményeképpen a kardok formája ismét megváltozott: hosszabb és szélesebb pengék, valamint hosszabb csúcs (*ō-kissaki*) jelentek meg. Az ilyen típusú kardok készítésében a *Sōshū Den* kardkovácsai játszottak kulcsszerepet. Kovácsolási technikájuk fejlettebb, a pengék struktúrája pedig erősebb lett, ezzel új szintre emelve a funkcionalitást és az esztétikai értéket is.

Vésetek a kardokon

A *Ko-Tō* (古刀, azaz „régí kardok”) időszakában a pengén található véseteknek (*horimono*) általában háromféle jelentése és célja volt.

1. Súlycsökkentés:

Az egyik leggyakoribb funkció a kard súlyának csökkentése volt. Ennek érdekében különféle hornyokat vájtak a penge felületébe, mint például:

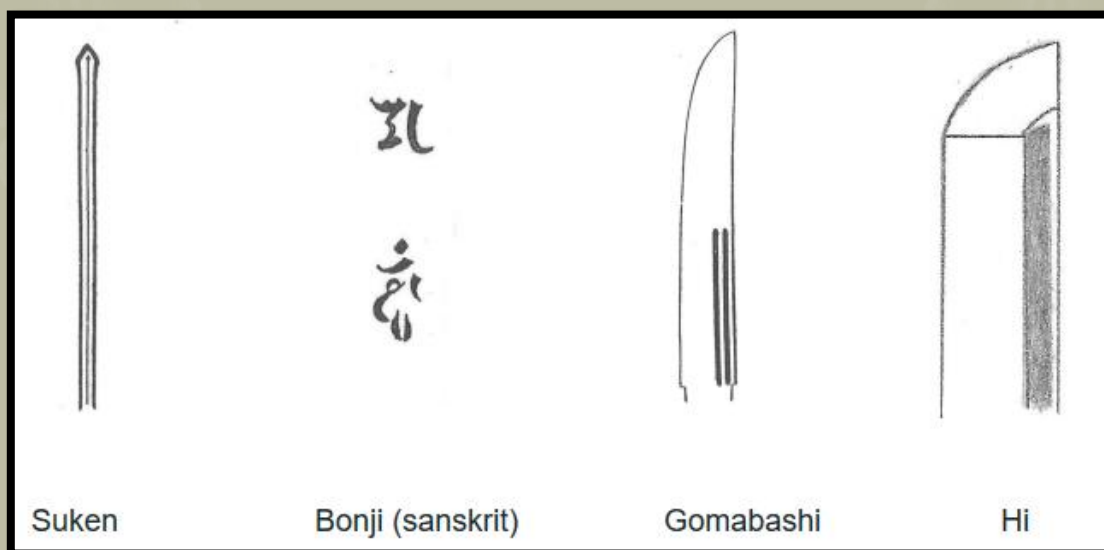
- **Hi** (樋) – általános horony.
- **Bō-hi** (棒樋) – hosszú, egyenes horony.
- **Gomabashi** (護摩箸) – kettős, párhuzamos horony, amely néha hosszú, máskor rövidebb formában jelenik meg.

2. Vallási jelentés:

A második cél a vallási hithez kapcsolódott. A kardkovácsok gyakran buddhista alakokat vagy szimbólumokat véstek a pengére – például *Fudō Myō-ō*, *Kurikara-ryū* (lángoló kardot tartó sárkány) vagy más szent figurák képét –, hogy a kardot védelmező erejű tárggyá tegyék.

3. Dekoráció:

A harmadik cél az esztétikai díszítés volt. Bár már a *Ko-Tō* korszakban is jelen volt a díszítő funkció, a *Shin-Tō* (新刀 – „új kardok”) időszakban a vésetek főként dekorációs szerepet töltek be, és gyakran bonyolultabb, művészebb mintázatokkal jelentek meg.

Original source: https://studyingjapaneseswords.com/2017/11/25/_trashed-3/

2. rész.

A Kamakura-korszak mint a kardkészítés aranykora

A *Kamakura*-korszakot joggal tekinthetjük a japán kardkészítés aranykorának. A napjainkban fennmaradt régi kardok mintegy fele ebből az időszakból származik. A kardkészítés iránti megnövekedett igény mögött elsősorban a *Genji* és *Heishi* (*Minamoto* és *Taira*) klánok közötti hosszan elhúzódó konfliktus állt, amelyben a hadakozó felek nagy számban rendeltek fegyvereket. Ennek következtében a kardkovácsok közvetlen harci tapasztalatokra alapozva fejleszthették technikáikat és tökéletesíthették mesterségüket.

További jelentős hatást gyakorolt a kardkészítés fejlődésére *Gotoba* császár (後鳥羽), aki számos kiváló kovácsmestert hívott meg a császári udvarba. E mestereket kiemelt megbecsülésben részesítette, és alkotásaikat rangsorolással ösztönözte jobb és még kiválóbb kardok készítésére. E támogatói tevékenység, valamint a háborús környezet által diktált szükségletek hatására a *Kamakura*-időszakban a kardkészítés technikai színvonala jelentős mértékben fejlődött, és olyan szintre emelkedett, amely később mintául szolgált a következő évszázadok kardművészetének.

Közép Kamakura-időszak - Yamashiro Den (山城 伝)

A középső *Kamakura*-korszak tekinthető a *Yamashiro Den* iskola fénykorának. A *Yamashiro Den* három meghatározó mesterdinasztiára oszlik: az *Ayano-kōji* (綾小路), az *Awataguchi* (粟田口), valamint a *Rai* (来) csoportokra.

Az *Awataguchi* iskolát hat mester képviselte azon kivételes kovácsok közül, akik elnyerték a *Gobankaji* (御番鍛冶), azaz a „császári rangú kardkovács” megtisztelő címet *Gotoba* császártól (後鳥羽上皇). A csoport nevét Kiotó egyik városrészéről, *Awataguchi* területről kapta, ahol e mesterek éltek és dolgoztak.

Hasonlóan, az *Ayanokōji*-csoport is a kiotói *Ayanokōji* városrészhez kötődik. A szerző által a kardtanulmányaihoz használt kézikönyvben a következő megjegyzés olvasható:

„1972. március 22-én láttam egy *Ayanokōji Sadatoshi* (綾小路定利) által készített kardot.”

A megfigyelés szerint a kard jellemzői között szerepelt az *ō-suriage* (utólagosan rövidített penge), *funbari* (a markolat felé kiszélesedő pengeforma), keskeny pengetest, valamint a *ji-nie* (apró, gyöngyszerű részecskék a penge felületén). A szerző hozzáteszi: „Ha akkor tudom, hogy egyszer weboldalt készíték a témáról, sokkal részletesebb feljegyzést készítettem volna.”

A harmadik nagy csoport, a *Rai*-iskola megalapítója *Rai Kuniyuki* (来国行) volt. A hagyomány szerint szoros baráti kapcsolatot ápolt *Ayanokōji Sadatoshi*-val. *Rai Kuniyuki* számos kivételes kardot készített, köztük a híres *Fudō Kuniyuki* (不動国行) nevű pengét, amely hosszú időn keresztül jelentős hadvezérek kezén ment keresztül. Tulajdonosai között szerepelt *Asikaga Jositeru* sógun (將軍足利義輝), majd később *Matsunaga Danjō* (松永久秀), *Oda Nobunaga* (織田信長), *Akechi Mitsuhide* (明智光秀), végül pedig *Toyotomi Hidejosi* (豊臣秀吉). A források szerint *Toyotomi* ezt a kardot tartotta kezében az *Oda Nobunaga* tiszteletére rendezett megemlékező ceremónián.

Rai Kuniyuki fia, *Niji Kunitoshi* szintén elismert kardkovács volt, aki több, a szakirodalomban is méltatott kardot készített.

Közép Kamakura-időszak - Bizen Den (備前伝)

A *Bizen Den* elődjét a *Heian*-korszakban *Ko-Bizen* („Régi Bizen”) néven ismerték. Stílusjegyeiben szoros rokonságot mutatott a *Yamashiro Den* iskolával. A *Bizen Den* igazi virágkora azonban a középső *Kamakura*-időszakra tehető.

Bizen tartomány – a mai *Okayama* prefektúra területén – több szempontból is ideális környezetet kínált a kardkovácsok számára: kedvező éghajlata, jó minőségű acélforrásai, bőséges fűtőanyag-ellátottsága, valamint földrajzi elhelyezkedése mind hozzájárultak ahhoz, hogy e terület a kardkészítés egyik központjává váljon. Ezek a feltételek nagyszámú kovácsot vonzottak a térségbe, ahol tömegesen, ugyanakkor kiváló minőségben készültek a pengék. A *Bizen Den* kardjai gyakran túlszárnyalták más régiók termékeit, mind darabszámukban, mind minőségükben, és számos neves kovácsdinasztia innen származott.

A korszak kiemelkedő mesterei közé tartozott *Fukuoka Ichimonji Norimune* (則宗), valamint fia, *Sukemune* (助宗), akik mindketten elismerésben részesültek *Gotoba* császártól. Az *Osafune* (長船) iskolából emelkedett ki *Mitsutada* (光忠) és *Nagamitsu* (長光), akik később a *Bizen Den* legnagyobb nevei közé kerültek.

A jelen írás szerzőjének édesapja birtokában négy *Mitsutada* által készített penge volt – három *tachi* és egy *tantō*. Olyannyira büszke volt e ritka gyűjteményre, hogy szabóját arra kérte, készítse el öltönyét úgy, hogy a *Mitsutada* név monogramként szerepeljen benne.

Más jelentős mesterek a *Hataked*a-csoportból (畠田) származó *Hataked*a Moriie (畠田守家), valamint az *Ugai*-csoport (鵜飼) képviselőiben *Unshō* (雲生), *Unji* (雲次) és *Kunimune* (国宗). A nagy számú műhely és kovács jelenléte következtében a *Bizen* területén készített kardok stílusvilága rendkívül változatos volt, és minden mester egyéni kézjegye jól felismerhető. E sokszínűség miatt a *kantei*, vagyis a kardok meghatározása és stílusbeli elemzése különösen összetetté válik a *Bizen* kardok esetében.

Szintén ebben az időszakban jelent meg az *Ikubi-kissaki* (猪首切先) nevű kardhegy-típus, amely az erőteljesebb, harci célokra alkalmasabb kardformák közé tartozik.

Az alábbi képeken a szerző édesapjának négy darabos *Bizen Osafune Mitsutada* gyűjteménye látható. A felvételek sok évvel ezelőtt, otthoni körülmények között készültek – látható, hogy nem professzionális fotós keze munkái, mégis becses kordokumentumok.

A kardok mellé elhelyezett négyzet alakú fehér papírokon a szerző édesapjának kézírása olvasható. Ezeken feltüntette a kardkovács nevét, a penge készítésének korát, azokat a *daimyō*-kat, akik egykor birtokolták a kardot, valamint a penge hivatalos osztályozását.

A japán kardok hivatalos besorolási rendszere:

国宝 (**Kokuhō**) – Nemzeti kincs: a legmagasabb rangú elismerés, amelyet kizárólag a legjelentősebb műtárgyak kaphatnak meg.

重要文化財 (**Jūyō bunkazai**) – Fontos kulturális érték: olyan tárgyak, amelyek meghatározó jelentőségűek Japán kulturális örökségében.

重要美術品 (**Jūyō bijutsuhin**) – Kiemelkedő művészeti érték: kimagasló esztétikai értékkel bíró műtárgyak.

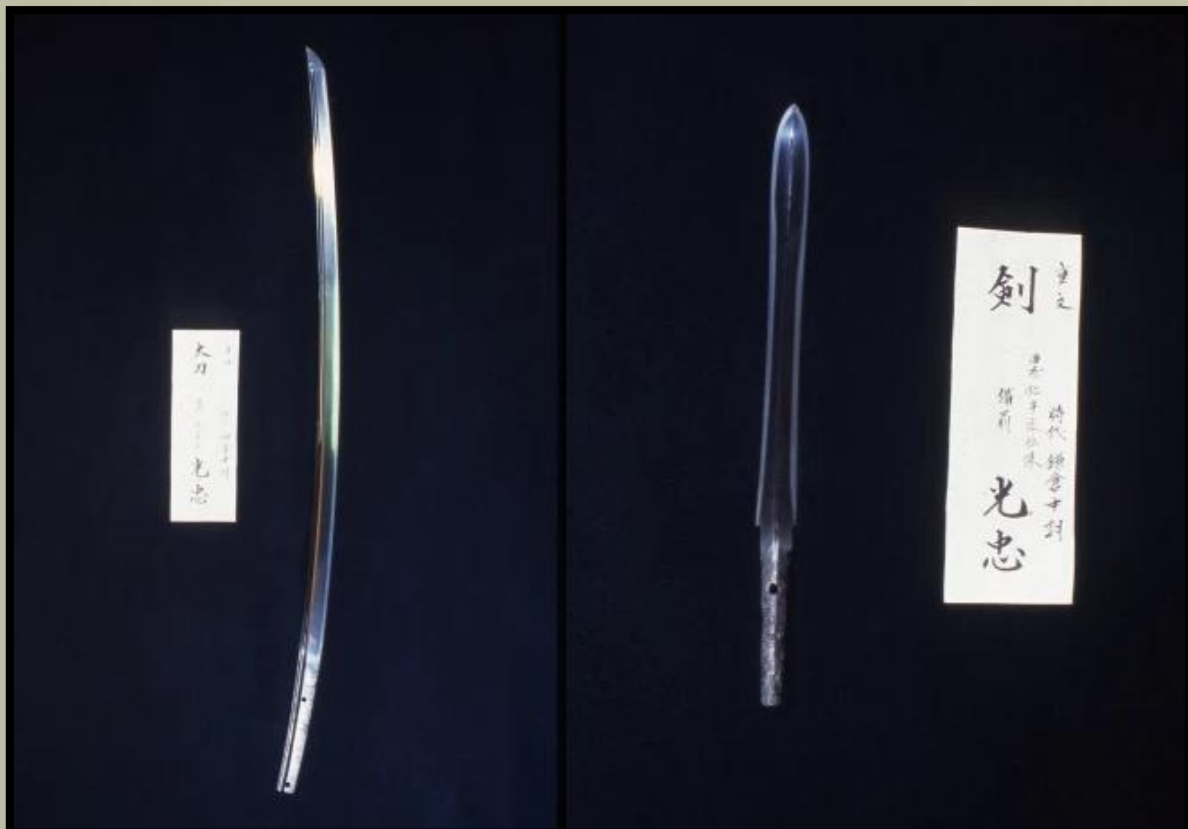
重要刀剣 (**Jūyō tōken**) – Kiemelten elismert kard: technikai és művészi szempontból is figyelemre méltó kardok.

A további, alacsonyabb besorolási kategóriák e helyen nem kerültek felsorolásra.

Bizen Osafune Mitsutada (*Juyo Bunkazai*)

Bizen Osafune Mitsutada (*Juyo Bunkazai*)

Bizen Osafune Mitsutada (*Juyo Token*)

Bizen Osafune Mitsutada (*Juyo Bunkazai*)

Késő Kamakura-időszak - Soshu Den (相州伝)

A Kamakura-korszak végén a *Yamashiro Den* hanyatlásnak indult. Ebben az időszakban számos kardkovács költözött a *Kamakura* térségébe, amely a *Hōjō* klán irányítása alatt álló *Kamakura Bakufu* (鎌倉幕府) új hatalma lett. Ebben a kontextusban egy új csoport, a *Soshu Den* (相州伝) kezdett kiemelkedni. A *Bizen* iskola mesterei közül *Fukuoka Ichimonji Sukezane* (福岡一文字助真) és *Kunimune* (国宗) is Kamakurába települtek. A *Yamashiro Den*-ből az *Awataguchi* csoport és *Kunitsuna* (国綱) költözött át Kamakurába; mindannyian a *Soshu Den*-hez tartoztak, amely *Kamakura* és környékéről származott. *Kunitsuna* fia, *Tosaburo Yukimitsu*, majd az ő híres fia, *Masamune* (正宗) szintén e csoporthoz kötődött.

A *Kamakura* térségén kívül további jelentős kardkovácsok működtek: *Rai Kunitsugu* (来国次), *Go-no-Yoshihiro* (郷義) *Etchū* tartományból (越中), valamint *Samoji* (左) *Chikuzen* tartományból (筑前) is ismert volt aktív kardkovács.